

СТАНОВИЩЕ

От доц. д.п.н. Горан Борисов Горанов

член на научно жури за публична защита на дисертационен труд,
съгласно решение на ФС на Философския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски”

За придобиване на образователната и научно степен „доктор” по
професионално направление 3.3. Политически науки

Тема на дисертационния труд: „Геополитическа ориентация и двустранни
отношения: срещат ли се цивилизациите? (на примера на казахстанско-
българските отношения 1992–2012 г.)”

Автор на дисертационния труд: **Темиртай Римтаевич Избастин**

Научен ръководител: проф. д.п.н. Татяна Дронзина

Представеният дисертационен труд се състои от увод, пет глави, заключение, приложения, списък на използваната литература и на интернет източниците. Общ обем – 237 страници. В автореферата са включени основните приноси и публикациите по темата на дисертацията.

Структурата и обемът на разработката позволяват на автора да анализира от различни аспекти основния въпрос на темата – възможно ли е развитието на взаимноизгодни двустранни отношения между държави с различен геополитически избор. И съответно – какви проблеми, интереси, предизвикателства и перспективи формират логиката и инструментариумът на политическите решения относно съдържанието и начина на реализирането на подобен тип междудържавни отношения.

За тази цел авторът понятийно и доктринално концептуализира различни характеристики на геополитиката и на геополитическия подход, които позволяват на съвременните държави да действат като политически субекти. В съответствие с техните позиции и отговорности като институции на географската териториална даденост, на пространствените измерения на политическото, икономическото и културното развитие на всяко национално общество. В случая това са Казахстан и България, с техния различен геополитически избор – евразийството и европеизма.

Подобен анализ изисква специфична теоретична и методологична прецизност при структурирането и интерпретирането на сложните обяснителни преходи от общото към особеното и от особеното към конкретното състояние и приложение на всеки национален избор, базиран върху определена цивилизационна идентичност на обществения живот и на общественото развитие. Подходът и стилът на автора съответстват на тези академични

изисквания. Използваните източници са релевантни и съществени за темата, цитирането под линия е в съответствие с възприетите стандарти.

Изразявам най-общо положителното си впечатление от дисертационния труд, за да насоча вниманието си към една обективно обусловена специфичност на реализацията на всяко намерение за изследване на двустранни междудържавни отношения в областта на геополитиката. Имам предвид необходимостта от по-обширно и детайлизирано представяне на геополитическия избор на онази от двете държави, геополитическият статут на която се формира като синтез на географски и цивилизационно обусловени политически, икономически и културни исторически състояние и дадености. В конкретния случай това е Казахстан. Една държава, разположена върху територията на Европа и на Азия. При това не къде да е, а в Централна Азия. И не в нейната периферия, а като предмостие на Русия и на целия съвременен свят към природните богатства на този геополитически регион. И не на последно място – като държавно формирание, чието суверенно съществуване и развитие става възможно след последователното преустановяване на руската империя и на съветския обществено-политически модел.

От тази гледна точка приемам дисертационния труд като източник на оригинална и полезна информация за ориентацията на Казахстан към идеята за създаването на Евразийския съюз. Тази ориентация олицетворява избора на Казахстан между две геополитически алтернативи – евразийската и азиатската. Избор, който сега открива възможности и перспективи за развитието на трансконтиненталното сътрудничество между Европейския съюз и Евразийския съюз под формата на междудържавни партньорства. Авторът аргументира логическия характер на този геополитически избор чрез анализа на класическото евразийство и на неговия съвременен вариант – неоевразийството като руска идеология. На този фон се проектира ролята на президента на Казахстан Нурсултан Назарбаев за лансирането на идеята за Евразийски съюз и за обосноваването на необходимостта от неговото създаване през 90-те години на миналия век.

Казахстанската версия на неоевразийството е доминирана от предлагането на подходи и на институционални инструменти (с. 89–97) за равнопоставеност на народите в постсъветското пространство за интегрирането на новите държави върху принципите на доброволността и равноправието. За използването на общия потенциал на тези държави за приобщаването им към съвременния свят като цивилизовани, с високоразвита икономика и демократично политическо управление. Тази версия се представя като реакция

на опасенията, че създаването на СНГ (ОНД) по аналогия с Европейския съюз не отговаря на цивилизационните особености на Евразийския регион, на обичаите и културите на народите в него.

Възприетият концептуален подход позволява геополитическата ориентация на Казахстан да се реализира не само в рамките на Евразийския съюз, но и чрез активно взаимодействие и сътрудничество с държавите – членки на Европейския съюз. Израз на това е Държавната програма „Път към Европа“ за периода 2009–2011 г., която очертава насоките и проявите на взаимодействието и сътрудничеството между Казахстан и европейските държави. Стратегическата визия на Казахстан е представена и в глобалната научна прогноза „Бъдещето на цивилизацията за периода до 2050 г.“ По този начин авторът аргументира основната работна хипотеза на изследването, че изборът на различни геополитически алтернативи не оказва негативно влияние върху развитието на взаимноизгодното сътрудничество между България и Казахстан.

Както вече отбелязах, превес в дисертацията има представянето на геополитическата доктрина и на геополитическата ориентация на Казахстан. Това води до известно отклонение от намерението за по-цялостно представяне на геополитическите ориентации и на Казахстан, и на България, на динамиката на двустранните отношения, чието развитие несъмнено има бъдеще. В този контекст е и въпросът ми към дисертанта за отражението на настоящата геополитическа ситуация Европа–Евразия върху перспективата на тези отношения.

Заклучение. В представения дисертационен труд се анализират интересни и значими проблеми от теоретично и практическо естество. В този вид трудът покрива изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Налице са необходимите основания уважаемите членове на научното жури да вземат решение г-н Темиртай Римтаевич Избастин да придобие образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки.

28 юни 2015 г.

Подпис:

(доц. д.п.н. Г. Горанов)